N°. 89. A°. 1835.

DONDERDAG DEN 5den NOVEMBER.

SURINAAMSCHE COURANT.

GOUVERNEMENTS SECRETARIJ.

BURGERLIJKE STAND.

PARAMARIBO, *den 4 November* 1835.

Heden zijn in *ondertrouw* opgenomen: DAVID BUIJS, *Kapitein ter Zee*, in dienst van Z. M. den Koning der Nederlanden, geboren te *Rotterdam*, van de Gereformeerde Gemeente en Weduwenaar van HENDRINA OP DEN KAMP, en SARA MARIA JUTTING, *jonge dochter*, geboren te *Curaçao*, van de Evangelische Protestantsche Gemeente.

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,
T. M. SCHOTBORGH,
2de Kommies.

BURGERLIJKE STAND.

Gedurende de maand *October* 1835, zijn alhier geboren:

Van het Mannelijk geslacht 9 personen.
» » Vrouwelijk » 13 »
22.

Levenloos geboren: 1.

OVERLEDEN:

Van het Mannelijk geslacht 11 personen.
» » Vrouwelijk » 12 »
Gehuwd: 2 paar. 23.

OVERLEDEN TE *PARAMARIBO*, GEDURENDE DE MAAND MAART.

Andries van der Eps, oud 40 jaren.
Johanna Wilhelmina van Danjon, oud circa 4 maanden.
Rosia van Beaudoen, oud ongeveer 80 jr.
Judith Alvares, wed. Jacob Jona, oud 80 jr.
Johanna Catharina van Stolkert, oud 5 jr.
Andrew Allen, oud 22 jaren.
Johanna Clasina de Bakker, oud 66 jaren.
Hanna Coepraal Hasmans, wed. Isaac Salomons van West, oud cica 72 jaren.
Lea Dasilva Curiel, Huisvrouw van David Cohen Nassij Jr.
Wilhelmina Maria Johanna, oud 18 maanden, dochtertje van Antoinetta Kuhn.
Johannis Erbertus, oud 7 dagen, zoontje van Johanna Hendrina Bodeman.
Christiaan Constantijn Grall, oud 4 maanden, zoontje van Constantia van Grall.
Johan Ohlsenburg, oud 85 jaren.
Petronella Elspeet, oud...
Coenraad Samuel Gerholdt, oud 26 jaren.
Elisabeth Josephina Maskerdenner, oud 48 jaren.
Eduard Charles Mitschel, oud 29 jaren.
Georgina Johanna, oud ruim 5 jaren, dochtertje van V. W. de Villeneuve en C. L. Serres.
Johannes Leonardus Potgieter, oud 39 jr.
Charlotte van Eva van Samson, oud 99 jr.
Charles James Scheridan, oud 40 jaren.
Johan Daniel Louis de Leon, oud circa 40 jr.
Frederica Johanna Charlotte Waakkaijsen, oud 21 jaren en 21 dagen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 26 Augustus.

Onze bijzondere correspondentie meldt ons, dat de Heer *de Broglie* deze dagen met de gezamelijke vertegenwoordigers van de Noordsche hoven eene conferentie heeft gehad, welke men zegt van het uiterste gewigt te zijn geweest. Zij zou de Spaansche aangelegenheden betroffen hebben. De vreemde mogendheden erkennen thans de noodzakelijkheid van eenige interventie in dat land, tot het stellen van paal en perk aan de ijsselijkheden, die hetzelve teisteren. Maar men is nog verre van het eens te wezen omtrent de wijze, wearop die interventie ten uitvoer gelegd zal moeten worden. Men weet dat de Noordsche hoven bijzonder hechtten aan hun ontwerp van het huwelijk tusschen den zoon van Don *Carlos* en *Isabella II.* Zij zouden wenschen dat Frankrijk een leger van 60,000 man in Spanje deed binnen rukken, zonder voor alsnog het juiste doel dier interventie op te geven. Eerst dan, wanneer onze troepen in dat land vereenigd zouden wezen, zou men de voornemens der mogendheden officieel doen kennen: de partijen doen sommeeren, zich daaraan te onderwerpen en het Spaansche ministerie, het huwelijksontwerp door de Cortes doen stemmen. Zoo wij vernemen heeft het Fransche ministerie dit huwelijksontwerp, tot dus verre nog niemand willen goedkeuren, maar in weerwil van al de ontkenningen van de Madridsche Courant in van den *Globe* van Londen, zoo bestaat het plan daartoe toch werkelijk; en daar het Fransche ministerie beducht te worden.

SPANJE.

Volgens brieven uit Madrid hadden aldaar niet slechts eenige volksbewegingen plaats gehad, maar had men ook personen in hechtenis genomen, die zendlingen van de revolutionnaire partij te Saragossa schenen te zijn, en van pogingen verdacht werden gehouden, om ook Madrid geheel in opstand te brengen. Het ontwerp dezer onruststokers bestond hoofdzakelijk daarin, dat de generaal Montes door de opgeruide volksmenigte vermoord, alle de kloosters en sommige fabrijken geplunderd en verwoest, en daarna de staatsregeling van 1812 uitgeroepen zou worden. Men vreesde te Madrid, dat de algemeene zamenspanning tot omverwerping der bestaande orde van zaken ook te Cadix takken had, en dat de gebeurtenissen van den 31 Julij, toen het gepeupel dier stad zich, tegen den wil der overheid, van eene beeldtenis der jonge Koningin meester gemaakt, en daarmede, onder vreugde-kreten, de straten heeft doorkruist, slechts als een voorspel van bedenkelijker oproerige tooneelen te Cadix moet worden aangemerkt.

In een brief uit Perpignan, van den 8 Augustus, leest men: »In Katalonie hebben thans soortgelijke treurtooneelen, als in Saragossa plaats gehad. Te Reus, eene vrij volkrijke stad op den grooten weg van Barcelona naar Tortosa, zijn twee kloosters ten eenenmale verwoest. Men heeft onder de bouwvallen dezer gestichten de lijken van veertig monniken gevonden. Terwijl deze verwoestingen plaats hadden, was de Kapitein-generaal van Katalonie Llauder bezig met op eene lisburige plaats de baden te gebruiken. Hij heeft zich in aller ijl naar Reus begeven; maar naauwelijks was hij aldaar aangekomen, of hij ontving de tijding, dat soortgelijke ongeregeldheden, te Barcelona plaats hadden, hebbende het volk, na den afloop van een stierengevecht, ook aldaar de kloosters aangetast. Hij spoedde zich nu naar die hoofdstad, en vond, bij zijne aankomst drie kloosters in lichtelaaije vlam. Men was bezig met op de straat verscheidene capucijner-monniken dood te schieten. Bij het vertrek der brievenpost duurden deze tooneelen nog voort.

»Men schrijft deze uitbarstingen der volkswoede aan de verbittering over eenige nadeelen toe, die de *Urbanos* bij het bestrijden der Carlistische benden in Katalonie geleden hebben. Twee dagen voor het gebeurde te Barcelona waren, bij een gevecht tusschen de opstandelingen en eene compagnie *Urbanos* uit Katalonie, hetwelk in een bergpas geleverd werd, een officier en vijf manschappen dier burgermagt geneuveld. De bende Carlisten werd door drie monniken aangevoerd. Deze omstandigheid had de reeds heerschende verbittering tegen de kloostergeestelijken, die gedeeltelijk ook daaraan moet worden toegeschreven dat de kloosters, sedert de troonsbeklimming der jonge Koningin, opgehouden hebben, om onderstand aan de smalle gemeente uit te reiken, in toomeloozen wrok en wraakzucht doen ontaarden.»

De *Gazette de France*, die in den geest der Carlisten geschreven wordt, deelt de volgende berigten van de grenzen van Katalonie mede: »De reizigers, die gisteren met den gewonen postwagen uit Barcelona vertrokken zijn, verzekeren, dat toen die stad in vollen opstand was. Het gepeupel was den vorigen avond in sommige der klooster doorgedrongen, en had de monniken, die men op straat vond of in hunne cellen overviel, door dolksteken afgemaakt. Vier der fraaiste kloosters te Barcelona stonden in brand. Het voetvolk, dat tegen deze nieuwe *Septembriseurs* was afgezonden, had niet op hen willen schieten. De ruiterij had hen slechts voor de leus tweemalen uiteen gedreven. Er was alle reden om te vreezen, dat deze misdadige woelingen, eerst na de vernietiging van het laatste klooster, een einde zouden nemen. In elke wijk van Barcelona bevinden zich een of meer van die gestichten.

»Men begroot het aantal der monniken, die voor eenige dagen te Tarragona vermoord zijn, op dertig. Iets later zijn te Reus twee kloosters afgebrand, alle derzelver bewoners zijn in de vlammen of door moorddolken omgekomen, en men heeft reeds twintig of dertig half verkoolde lijken van onder de rookende puinhoopen opgegraven.»

MENGELINGEN.

HET JAAR.

HET CHINESCHE JAAR.

Uit de oude en vaste overlevering der Chinezen, eene overlevering gegrond op de overblijfselen der vroegste oudheid, vernemen wij, dat van den tijd van Yao, dat is ruim twee duizend jaren voor Chr. geboorte, men in China twee verschillende soorten van jaar bezigde, een burgerlijk jaar, hetwelk een maanjaar was, en een sterrekundig jaar, hetwelk een zonnejaar

was en diende om het burgerlijke jaar te regelen. Dit burgerlijke jaar, uit twaalf manen bestaande, was korter dan het zonnejaar; en de manen, tot het vieren van zekere feesten bestemd, zouden derhalve spoedig opgehouden hebben overeen te komen met de jaargetijden, waarin deze feesten behoorden te vallen, indien men daarin niet had voorzien; door van tijd tot tijd eene dertiende maand aan het burgerlijke jaar toe te voegen. Sedert den tijd van Yao werd het burgerlijke jaar beschouwd te bestaan uit 365 dagen en zes uren, even als ons Juliaansche jaar; was van 366 dagen, even als ons schrikkeljaar. Deze daadzaak, alsmede de toevoeging eener dertiende maand in het burgerlijke jaar staan in het boek van Chou-king opgeteekend.

De regel, dien men bij deze toevoeging volgde, is ons slechts uit even oude gedenkschriften bekend. Ten tijde der *Hane*, twee honderd jaren voor Chr. geboorte, had men den volgenden, welken men toen beschouwde als van aloude tijden te dagteekenen, en dien men nog ten huidigen dage in China voor den kalender gebruikt. Het sterrekundige zonnejaar begint altijd met de winter-dagevening; men gelooft, dat dit gebruik bepaald werd in een jaar, waar dit oogenblik juist overeenkwam met het uur van middernacht, onder den meridiaan van de plaats, welke Hoangti bewoonde. Men verdeelt den omloop der zon, van eene dagevening tot de andere, in twaalf gelijke deelen, elk van dertig dagen, tien uren, dertig minuten. Men geeft aan elk dezer deelen den naam van Tse; men onderdeelt dezelve in twee gedeelten, onderscheiden door de namen van *Tchong-ki* en *Tsie-ki*. De Tchong-ki, of de Ki, geplaatst in het midden der twee Tsie, welke hij van elkander scheidt, komt, in ons sterrekundig stelsel, overeen met den eersten graad van elk teeken. Deze Tchong-ki is het, die den naam der maan, waarin hij zich bevindt, bepaalt. Aldus is de maan der dagevening diegene, gedurende den loop van welke de zon zich bevindt in den Tchong-ki of in den eersten graad van Caper. De twaalf manen van het burgerlijke jaar zijn van elkander onderscheiden door twaalf namen of teekens, die niet alleen de twaalf Tse of gedeelten van den zon-dierenriem, maar ook nog de twaalf onderdeelen van den natuurlijken dag in twaalf gelijke deelen, waarvan elk overeenkomt met twee onzer uren.

HET ROMEINSCHE JAAR.

Bij de Romeinen was het jaar op onderscheidene tijden zeer verschillend. Romulus bepaalde hetzelve op of liever ontving hetzelve van de Latijnen als hebbende drie honderd vier dagen, die in tien maanden verdeeld waren, waarvan de eerste, de maand Maart, door de overige in dezelfde orde gevolgd werd als die, welke wij heden nog hebben. Maar, daardien dit jaar overeenkwam nog met den loop der zon, noch met dien der maan, regelde Numa hetzelve naar den loop der maan, die van drie honderd vier en vijftig dagen, acht uren, acht en veertig minuten is, en waarbij hij nog éénen dag voegde, uit hoofde van het bijzonder behagen, dat hij in onevene getallen schepte. Daarna nam hij zes dagen weg van elke maand, die anders ieder van 35 of 36 dagen zouden geweest zijn, en maakte daarvan twee nieuwe maanden, waarvan de eene negen en twintig, de andere acht en twintig dagen had, namelijk Januarij en Februarij. Hij plaatste eerstgenoemde aan het begin, en laatstgenoemde aan het einde van het jaar; eenigen tijd daarna eerst werd Februarij tusschen Januarij en Maart geplaatst. Men weet niet juist wanneer deze verandering plaats had; dit alleen weet men, dat Numa aan Maart den eersten rang ontnam, omdat hij meer genegenheid voor den vrede (Janus, Gods des Oorlogs) had. Alle maanden hadden een oneven getal dagen, uitgezonderd Februarij, die daarom ook als ongelukkig werd beschouwd, ten zij dat zulks liever geschied is, omdat men in die maand een feest, *Parentalia* genaamd, vierde, hetwelk ingesteld was om de schimmen der voorouders te bevredigen.

Daar nu het zonnejaar elk jaar het maanjaar ruim twaalf dagen vooruit liep, voegde men alle twee jaren nog eene maand daar bij, die afwisselend twee en twintig en drie en twintig dagen lang was. Men plaatste dezelve na den 23sten Februarij. Men gaf haar den naam van *Mercedonius*, naar de Godin *Mercedonia*, die het toezigt had over de koopgoederen en betalingen. Maar, daar Numa het maanjaar éénen dag te lang had gemaakt, was hetzelve nu ook niet gelijk met den loop der zon. Weshalve dan ook Servius Tullius, of volgens anderen de Decemviri, bepaalde, dat men alle 23 of 24 jaren de maand Marcedonius zoude overslaan; en daar deze inlassching ten eenemale van de priesters afhing, laschten zij, naar hunne willekeur, dan eens vele, dan eens weinige dagen in; zoodat, ten tijde van Julius Cesar, het begin des jaars zeven en zestig dagen achteruit was. Wanneer de priesters wilden, dat iemand spoedig zijne bediening zoude verlaten, laschten zij weinige of geene dagen in; wilden zij daarentegen, dat de Publicani of openbare rentmeesters niet dan veel later zouden betalen, dan laschten zij er vele in.

Toen Julius Cesar het gemeenebest bemagtigd had, arbeidde hij ijverig aan de hervorming van den kalender. De geschiedschrijver Dion verhaalt het volgende van hem: » Julius Cesar stelde het jaar vast, zoo als hetzelve ten huidigen dage bestaat, en bepaalde het getal der dagen, waaruit hetzelve zoude zamengesteld zijn, omdat het getal dergene, welke men tot aan zijnen tijd aan het jaar gegeven had, niet overeenstemde met den duur van het werkelijke jaar, vermits de Romeinen, voor deze hervorming, hunne maanden naar de veranderingen der maan regelden.« » Deze hervorming was de vrucht van een verblijf, hetwelk Julius Cesar te Alexandrie had gehouden; maar er is nog dat verschil tusschen het jaar der Alexandriërs en dat van Julius Cesar, dat de Alexandriërs al hunne maanden van slechts dertig dagen hebben, en aan het eind van elk jaar vijf dagen bijvoegen, om hun geheele jaar te voltooijen; terwijl Julius Cesar deze vijf dagen, alsmede de twee dagen, welke hij van de dertig dagen van eene der maanden weggenomen had, over zijne twaalf maanden verdeelde. Deze zelfde Julius Cesar was het, die alle vier jaren nog eenen dag toevoegde, bestaande uit de vier overgeblevene kwartdagen; zoodat thans de uren van vier Juliaansche jaren slechts zeer weinig meer zijn dan de uren van vier zonnejaren. Weshalve men, in een tijdvak van 1461 jaren, nog éénen ingelaschten dag noodig heeft.

Uit deze laatste woorden ziet men, dat Dion weinig verstand had van de zaak, waarover hij sprak, of dat zijn tekst aanmerkelijk door de afschrijvers veranderd moet zijn: want, wel verre van eenen dag aan 1461 Juliaansche jaren te moeten toevoegen, om dezelve met 1461 maal den loop der zon te doen overeenkomen, moet men daarvan veeleer elf dagen, elf uur en zes en dertig minuten, afnemen, welke zij meer hebben dan dit getal van zonnejaren. De oude sterrekundige stellingen [illegible] dit verschil minder groot; maar zij kwamen met de nieuwere in zoo verre overeen, dat zij, wel verre van de toevoeging van éénen dag in 1461 Juliaansche jaren te verlangen, [illegible] zes dagen [illegible] hebben.

Het zal niet noodig zijn hier te doen opmerken, dat de door Cesar omgewerkte kalender nog dezelfde is, waarvan wij ons heden bedienen; alleen heeft men, om denzelven tot de meest mogelijke juistheid te brengen, daarin eenige niet zeer aanmerkelijke veranderingen noodig geacht, die dan ook op gezag en ten gevolge der bevelen van Paus Gregorius XIII ingevoerd zijn. De omwerking van den kalender stoorde natuurlijkerwijze eenigermate de oude regeling der dagen, zoo in het godsdienstige als in het burgerlijke en niet alleen voor al hetgeen de feestdagen, maar ook wat de vergaderingen des Senaats of des volks, de zittingen der vierscharen en andere dergelijke zaken betrof. Cesar, die de gebruiken der oudheid wist te eerbiedigen, belastte eenen geleerde van zijnen tijd, genaamd Flavius, om zoo veel doenlijk het nieuwe plan op het oude stelsel toe te passen.

Het nieuwjaar-wenschen was bij de Romeinen meer algemeen in gebruik, dan bij eenig ander volk. Een klein monument van gebakken steen, medegedeeld door den geleerden oudheidkundige de Caylus, bewijst het gebruik dezer wenschen, en doet blijken, dat men gewoon was, deze plegtigheid te doen verzeld gaan van een geschenk, en dat niemand zich daaraan konde onttrekken, vermits zelfs de armste lieden zich daarvan op eene met hun vermogen bestaanbare wijze kweten. Op dezen gebakken steen, waarvan gemelde oudheidkundige eene afbeelding van dezelfde gedaante en grootte heeft geleverd, leest men het volgende opschrift: *Annum novum faustum felicem tibi* (ik wensch u een voorspoedig en gelukkig nieuwjaar). Op een ander soortgelijk monument leest men in groote letters: *Annum novum faustum felicem mihi et filio* (een voorspoedig en gelukkig nieuwjaar aan mij en aan mijnen zoon). Dit gebruik was zoo uitgebreid en algemeen, dat iemand zich zelven een geschenk gaf, en niet alleen wenschen uitte voor zich zelven, maar ook nog voor zijnen zoon, dien hij vermoedelijk, na zich zelven, het meest beminde.

SCHEEPS-TIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 2den dezer, de Noord-Amerik. Brik *Rapid*, Kapt. H. A. PARSON, van *Boston*.

Idem, de Engelsche Schoener *Charles*, Kapt. WM. CHAMBERS, van *Demerary*; Passagiers: de Heeren C. BARBOUR, JACOB VAN THOL en JACK DANIELS.

UITGEKLAARD.

Den 2den dezer, de Noord-Amerik. Brik *Spartan*, Kapt. H. D. SHERWOOD, naar *Boston*; lading: 135 vaten Melassie.

Idem, de Noord-Amerik. Brik *Telegraph*, Kapt. STEWART BLANCHARD, naar *Portland*; lading: 166 vaten Melassie.

Gedrukt te Paramaribo, bij de Erven J. BRINK.